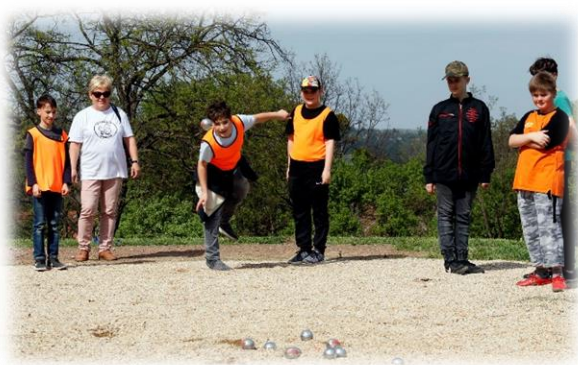

A PÉTANQUE

A golyókkal végzett sporttevékenységeket golyósportoknak nevezzük. Négy fajtája létezik: bocsa, volo vagy lyonnaise és a lawn bowl vagy bouls, magyarul gyepteke, valamint a pétanque.

- **Bocsa:** ezen olasz eredetű golyójátékot általában rekreációs célból szokták játszani, középpontjában a pontosság és az izomkontroll áll, nagy fokú koncentrációt igénylő sportág. A játék kezdetekor a célgolyót – amelynek neve pallino – a kezdőpontba helyezik. A játék célja, hogy az ellenfelek a másik csapat bocsjánál közelebb juttassák a saját bocsjukat a célgolyóhoz.
- **Volo vagy lyonnaise:** ez az olasz eredetű sportág a bocsa és a pétanque ötvözete, Magyarországon nagyon frissnek számít. A jó kondi és a precizitás nélkülözhetetlen a játék során.
- **Lawn bowl vagy gyepteke:** angolszász eredetű golyójáték, mely Magyarországon nagyjából tíz éves múltra tekint vissza. A játék kizárólag meghatározott adottságokkal rendelkező pályán zajlik, ez és a felszerelés beszerzése akadályozza a sportág elterjedését. A játék során használt golyók súlya 1,5 kg.

➤ A pétanque:

Neve a *pieds tanqués*, azaz a mozdulatlan lábak kifejezésből származik. A szavak hangzásából következtethetünk arra, hogy a játék bizonyosan francia eredetű.

A játék nevének történeti háttere, hogy egyszer Provence-ben egy játékosnak megbénult a lába játék közben, ezért csak álló helyzetből tudta elhajítani a golyót, és az nem repült tovább 10 méternél. A lebénult Jules le Noir előtti tisztelgés miatt kialakult a játéknak egy olyan változata, melyben egy 50 cm átmérőjű dobókörből kellett 6-10 méterre dobni a golyókat.

Mi is a játék célja?

A pétanque menete nagyon hasonló a bocsáéhoz, azonban kezdetekor a cél-golyót – melynek neve Öcsi – nem helyezik a kezdőpontba, hanem a kezdő csapat játékosa dobja be a pályára. A cél ebben a játékban is az, hogy a csapatok minél közelebb juttassák a saját golyóikat az Öcsihez.

Honnan származik a játék, mit tudunk az eredetéről?

Alapvetően a golyósportok vélhetően olasz eredetűek, azonban régészeti kutatások szerint már az ókori Egyiptomban is efféle tevékenységekkel ültették el az időt.

Ekkoriban még a golyókat kőből készítették. Az örök nyughelyek, sírok falán talált vésetek arra utalnak, hogy ez a tevékenység igen csak népszerű volt akkoriban.

Ugorjunk most előre az időben a latinokhoz, Rómába. Ezen a helyen kemény fából faragott golyókkal játszottak, de néhány viccesebb kedvű, világlátott egyén Afrikából hazahordott kókuszdióval pótolta a fagolyókat. A katonák a háború borzalmai elől menekülve ezzel a játékkal csempészték jókedvet a katonaelet napjaiba. A szenvedélyes sportolás örömét megízlelve a gallok is átvették ezt a játékot az őket meghódítóktól.

A franciák pétanque-nak nevezték el, és a középkori hadseregben is rendkívül népszerű tevékenységnek számított ez a golyósport. Ám ez nem csak a katonáemberek szórakozása volt, a köznép piacokon, utcákon játszotta, de a „pétanque-láz” betört a kolostorokba, várakba is – komoly egyházi személyekhez, várurakhoz és finom dámákhoz is eljutott. IV. (Szép) Károlynak be kellett tiltat-

nia, hogy a katonái figyelmét ne vonja el a feladataik elvégzésétől. Így az arisztokraták körében kiment a divatból. Ám a szegényebbek közt továbbra is népszerű és közkedvelt maradt. Olyannyira, hogy egy 19. századi rendőrségi rendelet értelmében külön területet kellett kijelölni a pétanque-ozók számára, ahol zavartalanul játszhattak.

A 20. század hajnalán, 1910-ben került megrendezésre az első hivatalos pétanque verseny. Fontos momentum a pétanque modernkori történetében a Francia Pétanque Szövetség (*Federation France de Pétanque et Jeu Provençal*) megalakulása 1945-ben. A következő fontos esemény 13 évvel később, 1958-ban történt, amikor megalapították a Nemzetközi Pétanque Szövetséget (*Federation Internationale de Pétanque et Jeu Provençal*), amely akkor hét tagországot számolt. Hazánkban a pétanque viszonylag frissnek számít, a Magyar Pétanque Szövetség (MAPESZ) 1989-ben alakult meg három tagszervezettel, amely mára tizenkettőre bővült.

Hogyan, milyen körülmények között játszik a játékot?

Játszhatják egyéniben, ez esetben mindkét játékosnak 3-3 golyó áll rendelkezésre. Amikor két játékos játszik két játékos ellen, duplettről beszélünk, a játékosok szintén 3-3 golyóval játszanak. 3-3 játékos triplettet játszik, 2-2 golyóval.

Milyen felszerelést kell beszereznie annak, aki játszani akar?

Molnár Ferenc A Pál utcai fiúk című legendás művét olvasva az üveggyalúzó gyerekek könnyen meghozhatják az ember kedvét ehhez a játékhoz.

A pétanque-hoz szükségünk van fémből készült golyókra, melyek átmérője 7,05-8 cm közötti, súlyuk pedig 650-800 gramm között mozog. A könnyebb megkülönböztetés érdekében rovátkák, azonosító kód és márkanév található bevésve a golyókon. A pétanque versenyszabályzata alapján, ha valaki egyedi, személyre szabott golyót szeretne, arra van lehetőség; akár a versenyző nevét, monogramját, esetleg egy mozaikszót is lehet gravírozni a golyóra.

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

Az Öcsi anyaga lehet fa, illetve műanyag, festése engedélyezett. Átmérője jóval kisebb a játékosok golyóinál, csupán 30 mm. Az amatőr golyók ára 3000.-Ft./ 3 darab, azonban ha valaki versenyszerűen akarja üzni ezt a sportot, mélyebbre kell nyúlnia a pénztárcájába, ugyanis versenyzésre kizárólag versenygolyókat lehet

használni, melyek ára 30.000.-Ft./ 3 darab. A fémgolyókat általában az Öcsivel együtt árusítják, így azért nem kell külön fizetni.

A golyók és különféle kiegészítők megvásárolhatóak sportáruházakban (pl. Decathlon), így az ország bármely területén, például Bács-Kiskun megye esetében Kecskeméten is beszerezhetők. Az igazán fanatikus játékosok golyóápoló készletet, pétanque-táskát, Öcsi-tárolót, pontszámlálót, golyófelszedő mágnesset is vásárolhatnak.

Mi jellemzi a pétanque-pályát?

A pétanque minden talajon játszható, ám célszerű olyat választani, amelynek alsó rétege keményebb, tömör, felső rétege pedig lazább, esetleg murvás. A pályát szabadon ki lehet jelölni, például egy kötel használatával. Ezzel kapcsolatban annyit a megkötés, hogy a kötelek mérete nem zavarhatja és

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

nem is befolyásolhatja a játékot a verseny során. Hivatalos, nemzetközi versenyeken a pálya minimális mérete 4 m szélesség és 15 m hosszúság. A MAPESZ más versenyein engedélyezhet ettől eltérő pályaméreteket is, de ha törik, ha szakad, a pálya semmiképp sem lehet kisebb, mint 12 m x 3 m.

Mi a sportág helyzete ma Magyarországon?

Hazánkban a sportág egyelőre még gyerekcipőben jár, a MAPESZ előtt áll a feladat, hogy ismertebbé tegye ezt a sporttevékenységet.

A magyar pétanque szívének Szigliget mondható, ugyanis a Centrope Cup – Közép-Európa legrangosabb, legfontosabb bajnoksága – magyarországi fordulóját itt szokták rendezni. A 2019-es erőpróba 35 csapat (Ausztria, Csehország, Szlovénia, Szlovákia, Lengyelor-

szág, Olaszország, Magyarország) részvételével zajlott.

Itt járt hazánkban Claudio Mamino, az Olasz Golyósportok Szövetségének, valamint a Nemzetközi Pétanque Szövetségnek elnökségi tagja. Ő vezényelte le a kétnapos versenyt, amelyen Magyarország kifejezetten jól szerepelt. Az első helyezést elérő, magyar színekben játszó Giovana Monteiro két olasz társával vett részt a versenyen, a második helyezett pedig egy pécsi magyar csapat lett, melynek tagjai Gál Károly, Kovács Zoltán és Nagy László.

Az egyik leghíresebb magyar pétanque-ozó Tólosi Krisztián, aki már 1995-ben is kétszeres magyar bajnok lett. Azóta is űzi a sportot, ráadásul a népszerűsítésében is aktívan részt vesz, a Komlói Pétanque Sportegyesület elnöke, valamint a Magyar Pétanque Szövetség elnökségi tagja.

Szigliget ad otthont az idén sokadszorra megrendezett Nemzetközi pétanque tábornak is, amely kiváló lehetőséget biztosít a kikapcsolódásra, minőségi sportélményekre és fejlődésre vágyó pétanque-játékosoknak. Ezzel szeretnék az ifjúság körében is népszerűsíteni a sportot.

Nemzetközi szintű versenyek között csak vb-n és eb-n szerepel a pétanque, ilyen versenyeken elért magyar eredményekről azonban nincs sok információ. A 2024-es párizsi Olimpiai játékokon a franciák nagy eséllyel kezdené meg majd a biliárd és a pétanque megjelenését az Olimpián.

Miért érdemes pétanque-ot játszani?

A pétanque laza, könnyed, ám erős koncentrációt igénylő sport, így egyszerre fejlesztő és kikapcsolódásra is alkalmas. Nem feltétlenül kell eljárni a Szövetség edzéseire, a játéknak tökéletes színhelye lehet egy családi ház kertje, vagy akár egy közeli park is.

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.